

DE GEBORTE VAN EEN APART DIRECTORAAT – GENERAAL VOOR DE JUSTITIEHUIZEN

1. De oprichting van het DG Justitiehuisen

Op 3 september 2004 kondigt de heer John Vanacker, toenmalig Directeur- generaal van het Directoraat – generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen, in een schrijven zijn intentie aan om een BPR (Business Proces Reengineering) op te starten voor de buitendiensten van de Dienst Justitiehuisen. Op dat moment is de Dienst Justitiehuisen ondergebracht bij twee Directoraten – generaal (DG): het DG Uitvoering Straffen en Maatregelen (voor de alternatieve gerechtelijke maatregelen) en het DG Rechterlijke Organisatie (voor de burgerrechtelijke opdrachten, slachtofferonthaal en de eerstelijnsfunctie van de Justitiehuisen).

Het doel van de BPR: een grondig onderzoek van de gehanteerde werkmethoden, de bestaande processen en de organisatiestructuur van de Justitiehuisen. Het onderzoek wordt gedaan met de hulp van externe deskundigen (een consortium Möbius – De Witte en Morel).

Annie Devos is projectleidster van de BPR Justitiehuisen. Een jaar later toont het project aan dat de constructie waarbij de Dienst Justitiehuisen ondergebracht is bij twee DG's, voor veel verwarring zorgt. Het is dan ook duidelijk dat de sturing van de Justitiehuisen vanuit één DG zou moeten opgenomen worden.

Het directiecomité van de FOD Justitie (waar de voornoemde DG's deel van uitmaken), doet op 31 augustus 2005 het voorstel om de Dienst Justitiehuisen in haar geheel onder te brengen bij het DG Uitvoering Straffen en Maatregelen.

De minister van Justitie (Laurette Onkelinx) laat in een schrijven van 10 oktober 2005 aan de voorzitter van het directiecomité van de FOD Justitie (de heer A. Bourlet) echter weten dat zij van mening is dat er een apart DG Justitiehuisen moet opgericht worden en vraagt het nodige te doen opdat dit nieuwe DG operationeel kan zijn vanaf 1 januari 2007.

Er worden door de minister verscheidene redenen aangehaald die de oprichting van een nieuwe DG legitimeren:

1. De opdracht van slachtofferonthaal binnen de Justitiehuisen moet in de meest optimale omstandigheden kunnen worden uitgevoerd. Deze opdracht onderbrengen bij het DG USM (het huidige DG EPI, Directoraat – generaal Penitentiaire Inrichtingen), waarvan de opdracht voornamelijk bestaat in het werken met daders van misdrijven, wordt niet als een goede voedingsbodem beschouwd voor de verdere ontwikkeling van de opdracht SO.
2. De eerstelijnsfunctie van de Justitiehuisen is de concrete vertaling van één van de kernopdrachten van een Justitiehuis: 'het Justitiehuis wil ten dienste staan van elke burger in zijn contacten met justitie, welke ook de positie van deze burger is (dader, slachtoffer, eiser, benadeelde of onrechtstreeks betrokkene in een justitiële actie' (MB van 23 juni 1999: vaststelling van de basisinstructies voor de Justitiehuisen). Ook deze opdracht van de Justitiehuisen is veel ruimer dan de opdracht van het DG USM.
3. De alternatieve gerechtelijke maatregelen kennen een eigen methodiek. Voor de verdere ontwikkeling van deze methodiek is het belangrijk dat er een institutionele context wordt geschapen die de groeikansen bevordert.
4. Door de Justitiehuisen in één DG onder te brengen, wordt de zichtbaarheid, zowel naar de burgers toe, als naar de opdrachtgevers toe, vergroot, wat het opzetten van samenwerkingsverbanden kan faciliteren.

Een half jaar na de beslissing van de minister van Justitie om een apart DG Justitiehuisen op te richten, wordt er door de minister aan de administratie gevraagd om een planning op te maken voor de overheveling van het personeel van het Nationaal Centrum voor Elektronisch Toezicht (NCET) naar het DG Justitiehuisen. Voor deze beslissing worden door de minister volgende argumenten aangehaald :

- rationalisatie van de huisvesting van de maatschappelijk assistenten elektronisch toezicht (ET) door ze een plaats te geven in de JH;
- door de oprichting van de stafuitvoeringsrechtbanken (die zowel over ET als over de voorwaardelijke invrijheidstelling beslist) wordt een zelfde soort mandaat gegeven aan 2 verschillende begeleiders die niet tot dezelfde dienst behoren. Het biedt een meerwaarde dat een justitiabele door één en dezelfde persoon vanuit één en dezelfde dienst wordt begeleid.
- Door de overheveling van het personeel van het NCET naar het DG Justitiehuis, worden alle maatschappelijk assistenten die extra muros mandaatgericht werken, onder één dak gebracht.

Tegen 1 september 2007 moet de overheveling een feit zijn. De overheveling geldt niet voor de technische ploeg van het NCET. Zij blijven deel uitmaken van het DG EPI.

2. Het nieuwe organigram van het DG Justitiehuis

De oprichting van een nieuw DG Justitiehuis brengt met zich mee dat er een organisatiestructuur uitgewerkt moet worden voor het centrale aansturingsniveau. Hierbij wordt rekening gehouden met twee zaken:

1. Omdat de realisatie van de kerntaken van het DG Justitiehuis zich bijna volledig situeert op het lokale niveau (de Justitiehuisen in elk gerechtelijk arrondissement), is het belangrijk een organisatiestructuur te ontwikkelen die de aansluiting tussen het centrale en het lokale niveau permanent stimuleert. De rol van het centrale niveau bestaat voornamelijk uit de dienstverlening enerzijds, en de aansturing en opvolging anderzijds, van het lokale niveau.
2. Het algemene besturingsmodel dat van toepassing is binnen de FOD Justitie (integraal management, operationele beslissingen zo dicht mogelijk bij het niveau van de uitvoering, jaarlijkse beleidscyclus).

Om tot een functioneel organigram te komen, wordt er een onderscheid gemaakt tussen de kernprocessen (de processen die rechtstreeks te maken hebben met de uitvoering van de opdrachten van de JH) en de ondersteuningspro-

cessen (zoals personeel en organisatie, budget & beheerscontrole,...).

2.1. Kernprocessen

Op het centrale niveau worden vijf kernprocessen onderscheiden. Deze hebben enerzijds te maken met de ontwikkeling van expertise (conceptuele aansturing, beleidsondersteuning, operationele ondersteuning, overlegstructuren en samenwerkingsverbanden) en anderzijds met de tactische aansturing en operationele opvolging van het lokale niveau (operationele, tactische aansturing (lijnmanagement)).

2.2. Ondersteuningsprocessen

Er worden eveneens vijf ondersteuningsprocessen geïdentificeerd: managementprocessen, personeel- en organisatieprocessen (met oa. de oprichting van een eigen personeelsdienst), budget & beheerscontrole, logistiek en ICT.

De functies in het nieuwe organigram moeten grotendeels nog ingevuld worden.

3. Projecten die op stapel staan

Op 20 september 2006 wordt Annie Devos benoemd als Directeur-generaal van het DG Justitiehuis. De officiële start van het DG vindt plaats op 1 januari 2007. Eén van de eerste taken van de Directeur-generaal is de opmaak van een strategisch plan. Hiervoor is een werkgroep samengesteld, die, onder begeleiding van een externe consultant, een missie, visie, strategische en operationele doelstellingen, en projecten voorstelt. Het strategisch plan DG Justitiehuis is in het voorjaar 2007 goedgekeurd door de Voorzitter van de FOD Justitie.

Er wordt momenteel gewerkt aan een communicatieplan om alle medewerkers van het DG kennis te laten maken met het plan.

De volgende greep uit het geheel van de voorgestelde projecten is dan ook een primeur:

- in het kader van het gestructureerde overleg met de opdrachtgevende overheden, wil het DG een 'gentlemen's agreement' opstellen mbt. de inhoud, de vorm en de wijze van het overleg;

- met het oog op het ontwikkelen en formaliseren van partnerschappen met verschillende overheidsdiensten op alle niveaus, wil het DG met hen specifieke akkoorden opstellen;
- er zal een communicatieplan worden ontwikkeld om de communicatie met de verschillende betrokken actoren op een gestructureerde wijze te voltrekken;
- er worden specifieke vademecums ontwikkeld voor de verschillende opdrachten met het oog op het methodologisch werken;
- er wordt een eigen personeelsdienst uitgebouwd;
- ...

In dit stadium van de oprichting van het DG Justitiehuisen is het nog veel te vroeg om de meerwaarde voor het dagelijkse begeleidingswerk van de justitieassistenten concreet aan te geven. Dit zal pas gebeuren op het moment dat de verschillende projecten hun vertaling hebben gevonden naar het operationele, lokale niveau. Deze vertaling zal nog veel inspanningen en communicatie vergen van alle betrokken actoren.

4 april 2007

Veerle Pasmans*

* Directrice Justitiehuis Turnhout